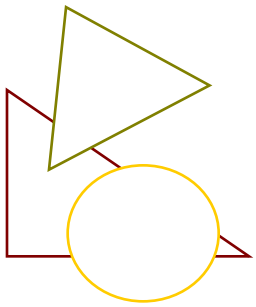
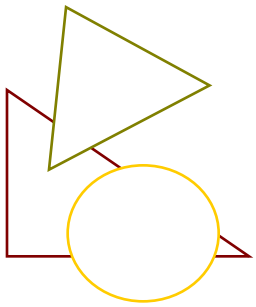

ЛЕКЦІЯ 4

Теоретичні методи наукового дослідження

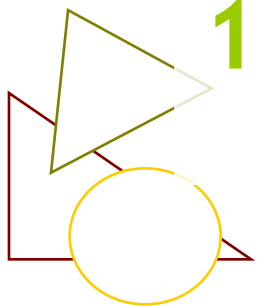
- 1. Сутність теоретичних методів наукового дослідження
- 2. Характеристика основних теоретичних методів наукового дослідження
- 3. Особливості логічного та хронологічного підходів при проведенні теоретичних досліджень

Ключові слова:

- *узагальнення;*
- *наукове передбачення;*
- *аналіз;*
- *синтез;*
- *дедукція;*
- *порівняння;*

- *формалізація;*
- *абстрагування;*
- *моделювання;*
- *логічний метод;*
- *гіпотетичний метод;*
- *аксіоматичний метод*

1. Сутність теоретичних методів наукового дослідження

метод

• певний **спосіб**

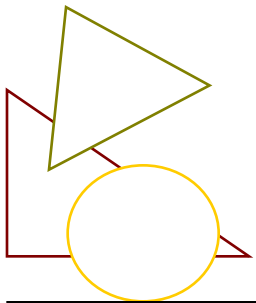
• систематизований комплекс **прийомів, процедур**

досягнення мети

метод
наукового
дослідження

спосіб пізнання **явищ**
дійсності, їх взаємозв'язку і
розвитку

спосіб отримання **інформації**
про об'єкт і предмет
дослідження

Теоретичні методи

МЕТА

спрямовані на створення
теоретичних узагальнень
та формулювань
закономірностей
досліджуваних явищ

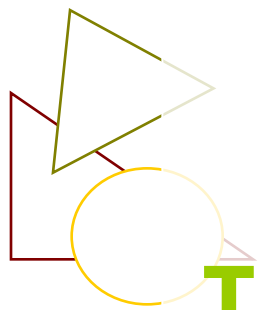

пояснення відкритих
явищ;

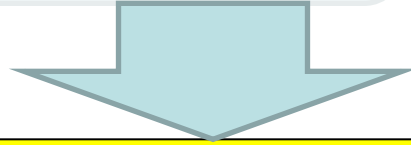
встановлення
закономірних зв'язків між
явищами;

формулювання законів і
закономірностей розвитку
явищ;

передбачення нових явищ

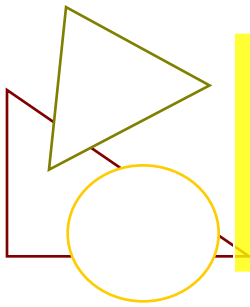
Методологічна основа теоретичних досліджень

творчий процес

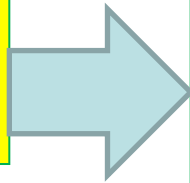
- створення **нових уявлень**,
- встановлення **невідомих** науці **фактів**,
- створення досить не бачених, цінних для людства **інформаційних даних** тощо
- удосконалення вже добре відомого **вирішення**

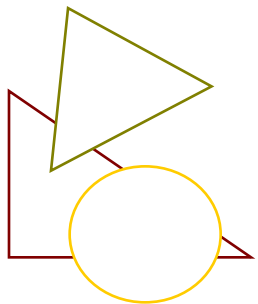
Створення нових уявлень

Відбувається шляхом *комбінування*
відомих елементів

базується на
прийомах

- добір та узагальнення інформації;
- зіставлення, порівняння, критичне осмислення інформації;
- чітке формулювання власних думок, їх письмовий виклад;
- удосконалювання та оптимізація власних положень.

Послідовність проведення теоретичних досліджень

ознайомлення
добре відомими та
апробованими
рішеннями
проблеми

аналіз літератури,
формулювання
наукового апарату

відмовитися
від відомих
способів
розв'язання даної
проблеми

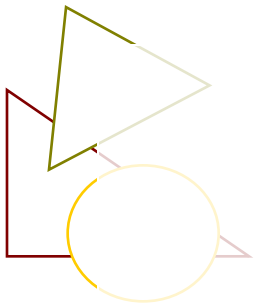

висунути теорет.
положення та
підкріпити
фактами

запропонувати нові
варіанти вирішення
поставленої
проблеми

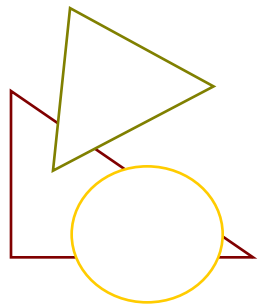

зробити висновки
щодо вирішення
проблеми

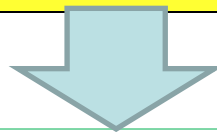

методи теоретичного дослідження

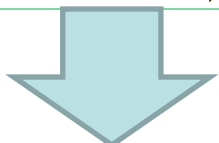
- аналіз
- синтез
- індукція
- дедукція
- порівняння
- формалізація
- абстрагування
- моделювання

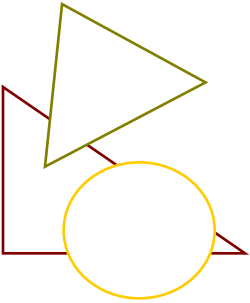
АНАЛІЗ

вивчення предмета за допомогою мисленого або практичного **розділення** його на складові **елементи** (частини об'єкта, його ознаки, властивості, відношення)

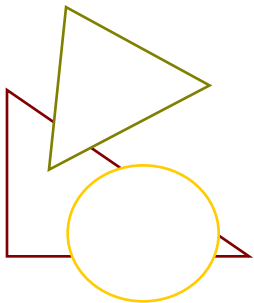
Напр.: **аналіз**
продуктивності праці
робітників провадять
по підприємству - в цілому і
по кожному цеху зокрема.

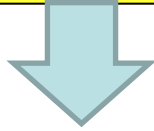
СИНТЕЗ

вивчення об'єкта у його **цілісності**, у
єдиному і взаємному **зв'язку** його частин

Напр.: продуктивність праці
виробничого об'єднання в
цілому

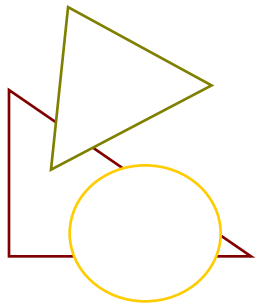
Індукція

форма наукового пізнання, логіка якого
розгортається **від конкретного до**
загального

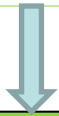
загальне положення
виводиться логічним
шляхом з одиничних
суджень

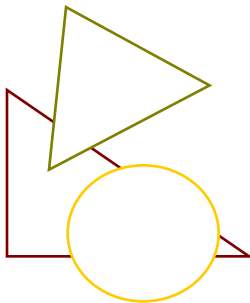
Дедукція

метод логічного висновку від загального
до часткового

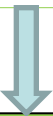
спочатку досліджують
стан об'єкта **в цілому**, а
потім його **складових**
елементів

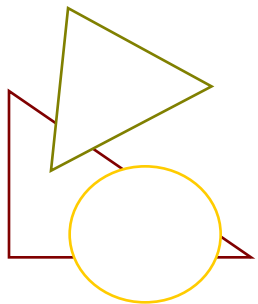
Індукція

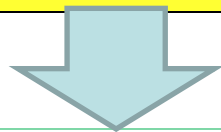
форма наукового пізнання, логіка якого
розгортається **від конкретного до**
загального

загальне положення
виводиться логічним
шляхом з одиничних
суджень

Порівняння

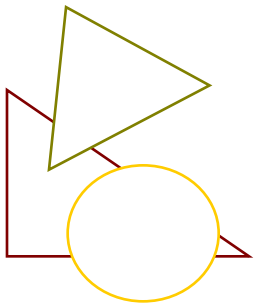

процес **зіставлення** предметів або явищ дійсності з **метою** установлення **подібності** чи **відмінності** між ними

ВИМОГИ

- **порівнюватись можуть** тільки такі явища, між якими може існувати певна об'єктивна **спільність**;
- **порівняння** повинно здійснюватись за найбільш важливими, суттєвими (у плані конкретного завдання) **ознаками**

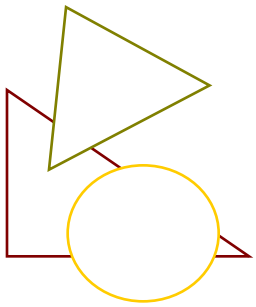
Абстрагування

уявне відволікання від неіснуючих властивостей предметів, зв'язків і відношень між ними та виділення декількох сторін, які цікавлять дослідника

Наприклад, у різних галузях знань широко застосовують поняття **абсолютно** чорного, абсолютно білого **тіла**, **ідеальної рідини**

Моделювання

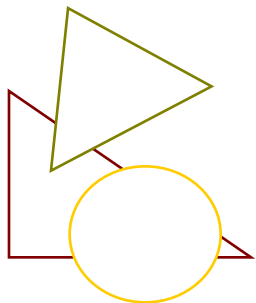

ґрунтується на застосуванні моделі як засобу дослідження

Модель - система, що заміщує об'єкт пізнання і являє собою джерело інформації про неї

Чим ближче модель до оригіналу, тим краще вона **описує об'єкт**, тим ефективнішими є **теоретичні дослідження** і тим ближче отримані результати до прийнятної **гіпотези** дослідження

Особливості **логічного** та **хронологічного** підходів при проведенні теоретичних досліджень

Логічний метод

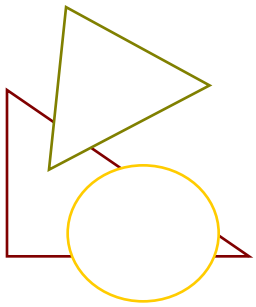
Дозволяє **розвивати** існуючі теоретичні уявлення або **висувати** нові теоретичні припущення

Гіпотетичний підхід

розробка **гіпотези**, тобто наукового припущення, що містить елементи **новизни** та оригінальності

Аксіоматичний підхід

побудова **наукової теорії**, в якій деякі її твердження приймаються як **вихідні аксіоми**

Історичний метод

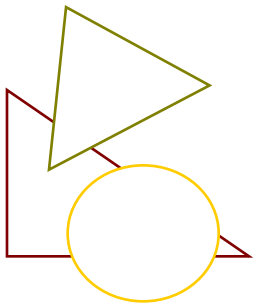
всебічне
дослідження явищ і
подій у
*хронологічній
послідовності*

мета

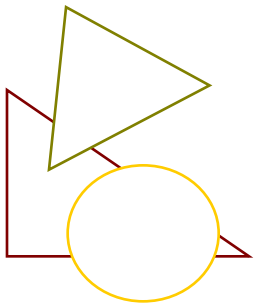
виявлення внутрішніх і зовнішніх зв'язків,
закономірностей, протиріч

Використовується переважно в **гуманітарних науках**, або при вивченні основних **етапів розвитку** та формування тих або інших галузей науки і техніки

ЗАВДАННЯ ДЛЯ ПРАКТИЧНОЇ РОБОТИ №4

- - окреслити та описати **теоретичні методи** свого дослідження (для магістерської роботи)

Дякую за увагу!